

Konarska-Pabiniak, Barbara

Blumbergowie - zasłużeni dla Płocka

Notatki Płockie 42/2-171, 30-33

1997

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

BLUMBERGOWIE - ZASŁUŻENI DLA PŁOCKA

Około roku 1400 w Inflantach za czasów państwa Zakonu Kawalerów Mieczowych arcybiskupem ryskim był Siferdus a Blomberch. O tym pierwszym Blumbergu jest wzmianka w "Herbarzu Polskim" Kacpra Niesieckiego¹. Natomiast w herbarzu Bonieckiego² czytamy, że Zygmunt Blomberg był arcybiskupem ryskim od 1369 roku. W 1373 r. z powodu sporów z Zakonem inflanckim o zatrzymanie niezależności został usunięty z biskupstwa.

Przypuszczalnie Siferdus a Blomberch przybył do Inflant ze Szwecji (k. jeziora Wetter znajduje się miejscowość Blomberch), a zatem szlachectwo szwedzkie posiadał jeszcze przed 1400 rokiem³.

Po likwidacji Kawalerów Mieczowych, spowodowanej reformacją i nieustannymi sporami z udziałem arcybiskupami ryskimi, powstała w kraju anarchia. W tym czasie zatarte zostały ślady rodziny Blumbergów, aż dopiero w 1632 r. - podaje Niesiecki - Jan Blamberk (różna była w ciągu wieków pisownia nazwiska) stawał na elekcję króla polskiego Władysława IV, a Jerzy Blamberk (prawdopodobnie syna Jana) w 1674 r. na elekcję Jana III Sobieskiego. Obydwaj urodzeni już po wcieleniu Inflant do Polski.

Jerzy Blumberk za zdobycie w burzliwej, pełnej wojen epoce Jana III Sobieskiego, sztandaru turec-

4 stycznia 1819 r. pisał do króla Fryderyka Wilhelma III z prośbą o uznanie mu szlachectwa na podstawie wcześniejszego nadania.

Jan Jerzy Blumberg z Łopatek i Tobiasz Blumberg z Kittnowa otrzymali zatwierdzenie szlachectwa w 1797 i 1799 r. 16 kwietnia 1819 r. Karol von Blumberg z Lulkowa został zawiadomiony, iż przez króla Fryderyka Wilhelma III uznany został szlachcicem z prawem używania herbu podobnie jak Jan Jerzy i Tobiasz Blumberg.

27 kwietnia 1819 r. urodził się w Lulkowie Ludwik Robert Krzysztof.

W 1822 r. Karol Tobiasz Blumberg przybył do Płocka i nabył majątki: Grabówka i Dobrzyków. Żoną jego była Matylda z Wernerów.

Od tego czasu rodzina Blumbergów związała się na okres pół wieku z Płockiem. W tym mieście przyszło na świat trzech kolejnych Blumbergów jedynaków.

Byli to: Adolf Blumberg s. Ludwika Roberta Krzysztofa ur. 18 grudnia 1851 r. w Płocku, zmarły 17 lutego 1935 r., pochowany również w Płocku na cmentarzu ewangelickim. Ojcem chrzestnym tego Blumberga był typograf płocki - Edward Pauli⁴, żoną zaś była Maria Amelia Boerner⁵. Adolf Blumberg - właściciel Ciótkowa, Dobrzykowa, w Płocku posiadał cegielnię.

BLUMBERK

HERB.

kiego dostał szlachectwo i herb (tarczę z półksiężycami, ozdobioną skrzydłami huzarów). Przejeżdżając z królem Sobieskim przez Pomorze do Gdańska zachwyił się krainą lasów i jezior i tam się osiedlił. Działo się to ok. 1700 roku. W 1772 r., po pierwszym rozbiórce Polski, tereny, gdzie mieszkała rodzina Blumbergów, dostały się pod panowanie pruskie.

Jerzy Blumberg miał trzech synów: Krzysztofa Blumberga na majątku Białochowo pod Grudziądzem, Jana Jerzego na majątku Łopatki i Tobiasza na majątku Kitnowo. Z tych tylko Krzysztof Blumberg miał syna Karola Tobiasza Bogumiła ur. w 1776 r. ożenionego z Dorotą Ludwiką Mater, córką Krzysztofa Mater z Wronia. Posiadał majątki: Kozielec, Bochlin w powiecie gniewskim w l. 1800 - 1806 i majątek Lulkowo k. Torunia nabyty 29 stycznia 1817 r.

Robert Blumberg (1819-1885) - założyciel straży pożarnej w Płocku

Jego syn Adolf Julian Robert ur. 17 kwietnia 1889 r. w Płocku - zmarł 18 lutego 1973 r. w Bydgoszczy. Żona Wanda Eugenia Wistehube, była córką pastora Ottona Wistehubego z Radomia, późniejszego superintendenta diecezji warszawskiej.

Po 1920 r. Adolf Julian Blumberg (junior) przeniósł się z rodziną do majątku Dąbrówka, następnie Szembrok k. Grudziądza. Wanda Blumberg po śmierci męża w 1974 r. zamieszkała we Francji u jedyne go syna Rudolfa. Zmarła 8 stycznia 1978 r. w Polskim Domu Opieki w Lailly-en-Val (Loiret) w wieku 95 lat. Pochowana została na cmentarzu w Louvres pod Paryżem.

Najbardziej zasłużony dla Płocka był Ludwik Robert Krzysztof. Z jego inicjatywy powstała w 1876 r. w Płocku straż ogniowa ochotnicza. Przez wiele lat Blumberg był jej naczelnikiem⁶.

Z chwilą zalegalizowania Towarzystwa Wioślarskiego w 1885 r. na liście jej członków również znalazł się Robert Blumberg⁷.

Miał też zasługi patriotyczne. Jako członek Kolegium Kościelnego ewang.-augsb. parafii w Płocku zbierał składki podczas patriotycznego nabożeństwa odprawionego przez ks. Ignacego Boernera w dn. 14 października 1861 r. Z tego powodu był indagowany przez władze⁸.

Po jego śmierci, 15 maja 1885 r., "Korespondent Płocki" napisał, że Robert Blumberg "pracą, łagodnością i prawością charakteru, zjednał sobie rzeczywi-

ście szacunek i stał się jedną z najpopularniejszych osobistości naszego miasta"⁹.

A popularność ta "wyrosła z klasy pracującej lub biednej, dla której śp. Blumberg był nie tylko chlebowcą jako człowiek zamożny, lecz i opiekunem ocierającym nie jedną łzę niedoli, czyniąc to cicho, ewangelicznie".

Podkreślono również zasługi Blumberga dla Straży, w której "od czasu jej egzystencji do dnia śmierci swojej wychodził zawsze z urny wyborczej jako naczelnik główny".

W zakończeniu zaś czytamy:

"Ze śmiercią jego społeczeństwo nasze straciło prawdziwego obywatela, kochającego swój kraj; - straciło człowieka nie zamykającego swego żywota w żółtwej skorupie".

Jego syn, Adolf Blumberg, również właściciel cegielni, przywiózł po raz pierwszy włościan do teatru w Płocku. Po przedstawieniu "Czartowskiej fawy" "Korespondent Płocki" napisał:

"Za zdziwieniem i zarazem żywą przyjemnością spostrzeżliśmy na amfiteatrze wśród widzów osiemnastu włościan. Jak się później dowiedzieliśmy są oni mieszkańcami Ciółkowa, skąd na widowisko przywiezieni zostali przez dziedzica Blumberga. Pan Blumberg dał pierwszy dobry przykład"¹⁰.

Adolf Blumberg był również akcjonariuszem Krakowskiego Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych, skąd otrzymywał premie w postaci kopii słynnych obrazów¹¹.

Blumbergowie słynęli z posiadania w Płocku wspólnego ogrodu. W "Przewodniku po Płocku" z 1928 r. czytamy:

"Minąwszy wieżę wodociągową idziemy wprost i skręcamy w pierwszą poprzeczną ulicę na prawo do Ogrodu Blumberga. Jest to prywatna własność, jedyny już ogród z całej ilości świetnych niegdyś sadów płockich. Należy go zwiedzić, nie tylko z tego względu, że sam ogród jest umiejętnie i dobrze prowadzony, ale i dlatego, że z nader estetycznego otoczenia roztaczają się bardzo piękne i niezmiernie malownicze widoki. Wielu podróżnych uważa spacer po ogrodzie Blumberga za najpiękniejszą część wycieczki do Płocka. W święta i soboty, gdy ogród bywa zamkniętym, można zgłosić się do właściciela, który chętnie pozwala wejść do ogrodu ludziom kulturalnym"¹².

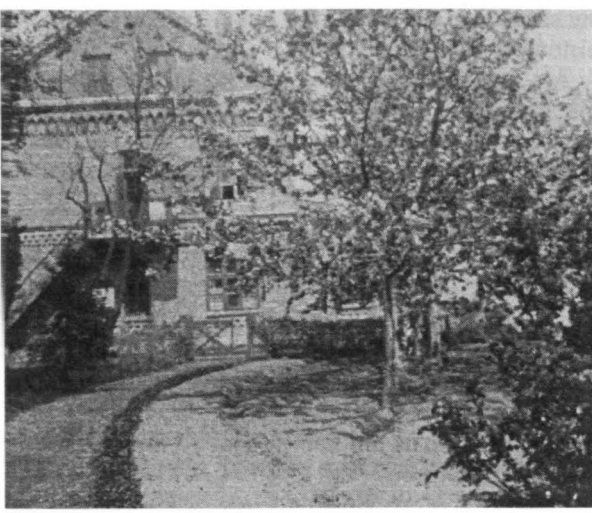
W 1906 r. Adolf Blumberg sprzedał ziemię pod przyszły cmentarz mariawicki (obecnie istniejący). Wcześniej sprzedał teren Towarzystwu Wodociągów Płockich pod budowę stacji pomp i filtrów¹³.

Ostatni z rodu Blumbergów - Rudolf - urodził się 9 grudnia 1914 r. w Płocku, ale w wieku 6 lat wyjechał z rodzicami do majątku Dąbrówka k. Grudziądza. W Polsce zdał maturę i wstąpił do warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych, gdzie studiował malarstwo w pracowni prof. Karola Tichego oraz rysunek architektoniczny w l. 1934 - 1939 z przerwą w 1936 r. na służbę wojskową w Szkole Podchorążych Rezerwy Piechoty w Zamościu.

W czasie wojny zesłany został na przymusowe ro-

Adolf Blumberg s. Roberta z żoną Marią

Dom Blumbergów w Płocku

boty do Niemiec. Oswobodziła go armia Montgomery'ego, po czym wstąpił do Polskich Sił Zbrojnych pod dowództwem brytyjskim.

Przebywał w obozach wojskowych we Francji: w Sorgnes i La Courtine. Zajmował się tam m.in. dekorowaniem techniką al fresco świetlic oficerskich i żołnierskich, kaplic obozowych, świetlic Polskiego Czerwonego Krzyża oraz świetlic YMCA freskami o tematyce polsko-historycznej i ludowej.

W 1946 r. Polska Misja Wojskowa we Francji przyznała mu stypendium do Ecole Nationale Supérieure des Beaux-Arts w Paryżu w l. 1946 - 1948. W 1950 r. w grupie młodych artystów polskich wystawiał swe prace w Galerii i Domu Sztuk Pięknych, a w 1954 r. w Seminarium Duchownym Polskim na wystawie "Matka Boska w sztuce" zawiął jego obraz "Złożenie do grobu". Później pracował zawodowo jako rysownik w biurze projektowym, nie porzucając malarstwa.

W 1946 r. wstąpił do Związku Artystów Polskich we Francji (reaktywowanego po wojnie) i brał udział we wszystkich organizowanych przez Związek wystawach zbiorowych - w Paryżu, Lille, Brukseli. Organizował również wystawy indywidualne, np. w Valence. Poza tym corocznie prezentował swoje prace w paryskim Salonie Zimowym, którego został członkiem

Gołoty k. Unistawia w bydgoskim (1937 r.). Rudolf Blumberg przy sztaludze

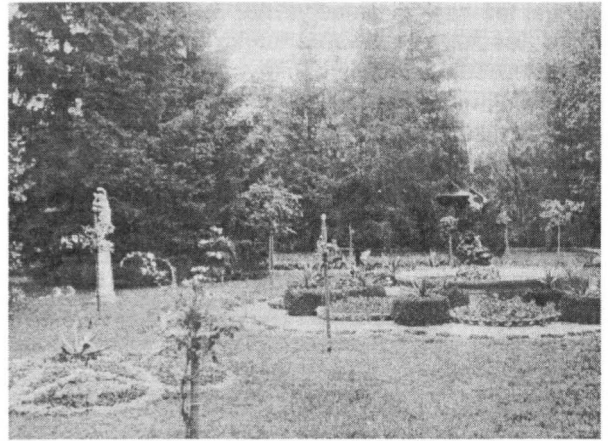
rzeczywistym. Wszystkie urlopy i wolne chwile spędzał na plenerach malując motywy w duchu impresjonistycznym, jak również rysując starą architekturę w Bretanii (Etretat), w Pirenejach (Osseja, Palau) i oczywiście w Paryżu i jego okolicach Moret sur Loing, Auvers sur Oise, St. Mames.

Oprócz malarstwa olejnego do dziś wykonuje dużo akwarel i rysunków w rozmaitych technikach. Jego obrazy wiszą w Warszawie, Paryżu, Londynie, Dublinie itd.

Od 1979 r. jest na emeryturze, zamieszkuje wraz z żoną w małym miasteczku pod Paryżem - Puiseux en France, oddając się całkowicie malarstwu i rok rocznie wystawia swe prace w miejscowym Salonie Artystów. Przejęty francuskim impresjonizmem, tworzy w jego duchu kwiaty, pejzaże, martwe natury.

Podczas odnawiania miejscowego kościoła restaurował obrazy i rzeźby, a merostwo posiada kilka jego prac.

Angażował się również w urządzenie wystawy z

Ogród Blumbergów

okazji przyjazdu Papieża do Francji w 1980 r. w gmachu Polskiej Misji Katolickiej w Paryżu. Ówczesna prezes Związku Artystów Polskich w Paryżu¹⁴ Zofia Kulaszyńska-Couret zebrała wszystko, co było najbardziej wartościowego w pracowniach polskich malarzy z terenu Paryża i ich przyjaciół Francuzów.

Na tę wystawę udekorowano fasadę Kościoła Polskiego monumentalnym portretem Ojca Świętego namalowanym przez Zofię Kulaszyńską-Couret na tle zabytków paryskich wykonanych przez Rudolfa Blumberga¹⁵.

Artysta malarz Rudolf Blumberg jest długoletnim członkiem i sekretarzem Polskiego Zboru Ewangelickiego w Paryżu¹⁶. 3 kwietnia 1982 r. przyjmował w swoim domu J.E. ks. biskupa dr Helena Fierla z Londynu, który przyjechał do Francji, by wziąć udział w Radzie Kościelnej Zboru Ewangelickiego w Paryżu. Na tę okazję Blumberg namalował obraz "Łamanie chleba" przedstawiający Jezusa z dwoma uczniami z Emaus, gdy go rozpoznali w chwili łamania chleba.

Prasa francuska oraz polska podkreślała walory artystyczne malarstwa Blumberga. W 1947 r., gdy otrzymał nagrodę w Kole Plastyków Związku Studen-

Rudolf Blumberg z żoną Genevieve w Puiseux en France, sierpień 1997 r.

tów Polskich, nazwano go "wybitnie utalentowanym artystą-plastykiem", a o pracach pisano, że są to "piękne krajobrazy al fresco"¹⁷.

Dobre oceny otrzymywał i później. W dn. 9 - 14 czerwca 1983 r. odbywała się wystawa Artystów Polskich w Paryżu pt. "Wystawa Wiosenna". Wśród obrazów znalazły się prace Rudolfa Blumberga, którego "Narodowiec" "nazwał specjalistą subtelnie wyczułych impresjonistycznych widoków Paryża"¹⁸.

Drugą pasją Rudolfa Blumberga było wyszukiwanie i gromadzenie książek i czasopism o sztukach pięknych. Obecnie zamierza swoją bogatą kolekcję, liczącą 800 tytułów, przekazać jako donację bibliotece departamentalnej Departamentu Val. d'Oise w Pontoise, gdzie mieszka. Natomiast książki o tematyce artystycznej w języku polskim proponuje przekazać Polskiej Bibliotece im. A. Mickiewicza w Paryżu. Są wśród nich cenne wydawnictwa z początku XX w. traktujące o sztuce polskiej i francuskim impresjonizmie.

Garść pamiętek mówiących o rodzice Blumbergów i ich związkach z rodzinnym miastem przekazał do Archiwum Państwowego w Płocku¹⁹. A więc nawet w dalekiej Francji, tyle lat mieszkając na obczyźnie, Rudolf Blumberg zawsze pamięta o swej ojczystej ziemi.

Przypisy

¹ K. Niesiecki, *Herbarz Polski*, Lipsk 1839 - 1846, t. I.

² A. Boniecki, *Herbarz Polski*. Warszawa 1859, t. I.

³ Dzieje rodziny spisane przez Adolfa Juliana Roberta przekazane przez syna Rudolfa do Archiwum Państwowego w Płocku.

⁴ Metryka urodzenia z ksiąg metryczno-cywilnych parafii ewangelicko-augsburskiej Płock z roku 1851 Nr 156 w: Archiwum Państwowe w Płocku. Treść metryki:

N 156 Płock. Działo się w Płocku dnia ósmego-dwudziestego grudnia tysiąc ósmset pięćdziesiątego pierwszego roku o godzinie trzeciej po południu: stawił się Robert Blumberg obywatel w mieście Płocku zamieszkały, lat trzydzieści trzy liczący w obecności Jana Schimmelfennig Nadwachmistrza lat sześćdziesiąt trzy i Edwarda Pauli typografa lat czterdzieści ośm liczącego w Płocku zamieszkałego, i okazał Nam dziecię płci męskiej urodzone w mieście Płocku dnia szóstego-ośmnastego miesiąca i roku bieżącego o godzinie czwartej rano z małżonki jego Matyldy z Wernerów liczącej lat trzydzieści siedm. Dziecięciu temu na chrzcie świętym odbytym w dniu dzisiejszym nadano imię Adolf a rodzicami chrzestnymi byli wspomniany Schimmelfennig i Augusta z Bucholtów Pauli z Płocka niemniej wspomniany Pauli i Henryka Byron panna także z Płocka. Akt ten stawającemu i świadkom przeczytany i podpisany został. - Jan Schimmelfennig Edward Pauli. Robert vBlumberg. X.Ignacy - nazwisko nieczytelne - Pastor Płocki.

⁵ Z tej rodziny w późniejszym czasie pochodził Ignacy Boerner - minister poczt i telegrafów w l. 1929 - 1933.

⁶ "Tygodnik Ilustrowany" 1898, nr 31.

⁷ B. Konarska-Pabiniak, *Życie kulturalno-literackie Płocka w 2. połowie XIX w.* Płock 1994, s. 83.

⁸ "Ruch Rewolucyjny" 1964, nr 229.

⁹ "Korespondent Płocki" 1885, nr 39.

¹⁰ "Korespondent Płocki" 1880, nr 98.

¹¹ "Korespondent Płocki" 1881, nr 9.

¹² Przewodnik po Płocku. TNP. Płock 1928.

¹³ J. Stefański, *Płock od A do Z*. Płock 1995, ss. 55, 456. Patrz także: "Poseł Ewangelicki" 1982, nr 446.

¹⁴ Związek Artystów Polskich w Paryżu ma swoją siedzibę w gmachu Polskiej Misji Katolickiej w Paryżu.

¹⁵ Obraz o rozmiarach 3 x 7 m namalowany farbą olejną w stylu ekspresjonistycznym przedstawia Papieża jako pielgrzyma błogosławiącego Paryż.

¹⁶ "Poseł Ewangelicki" 1982, nr 446.

¹⁷ "Sztandar Polski" 1946, nr 277.

¹⁸ "Narodowiec" 1983, nr 141.

¹⁹ Pamiętki te przekazane zostały za pośrednictwem Barbary Konarskiej-Pabiniak, która przebywała u pp. Genowefy i Rudolfa Blumbergów w Puiseux en France w dn. 9 - 18 sierpnia 1997 r.